

АЗƏРБАЙҤАН РЕСПУБЛИКАСЫ ХАЛҤ ТƏБСИЛИ НАЗИРЛИҤИ
АЗƏРБАЙҤАН ИЛМИ-ТƏДҤИҤИҤАТ ПЕДАГОҤИ ИЛМЛƏР ИНИТИУТУ

Handwritten signature

УДИН ДИЛИ ПРОГРАМЫ
(ибтидаи синифлэр үчүн)

БАКЫ — 1992

Азәрбајҗан ЕТПЕИ-нин Елми Шурасы тәрәфиндән бәјәнлимишдир.
Програм ләјиһәси Азәрбајҗан ЕТПЕИ-нин елми шәҗисе **Җ. А. Ајды-
нов** вә Гутгашен рајонундакы Нич кәнд 1 нөмрәли орта мәктәбин дил-
әдәбијјат мұәллими **Ж. А. Көчәрли** тәрәфиндән һазырланмишдыр.
Елми редактору: проф. **Җ. Ш. Кәримов**.

ИЗАХАТ ВӨРӨҒИ

Блкэмиздә һәҗата кечиритән җенидәнгурма милли дилләрин инкишафы үчүн кениш имканлар ачыш вә үмүтәһсил мәктәпләриндә азсаҗлы халгларын өз ана дилләрини аҗрыча һәнн кими өҗрәнмәскә зәрурәтини прәли сүрмүшдүр.

Азәрбаҗчан ССР әразисиндә җашаҗан азсаҗлы халглардан бири дә удинләрдир. Удин дили Ибер-Гаҗгаз дилләри аиләсинин ләзки групуна дахил олан җазысыз дилләрдән биридир.

Азәрбаҗчан ССР әразисиндә җашаҗан удинләр Гаҗгазны ән гәдим етник группарындан биридир. Удинләрин сәләфләри олан утиләр һаггында илк мә"лумат ерамыздан әввәл V әсрдә җашамыш Јунан тарихчисә һеродот тәрәфиндән верилир.

Страбонун, һәҗ Плини Секунданн, Клавди Птоломәҗин, Азини Квадратни вә башга антик Јунан вә Рома муәллифләринин әсәрләриндә дә утиләрдән-удинләрдән сөз ачылмышдир.

Удинләр һаггында Моисеҗ Утилинин /VII-VIII әсрләр/ "Албан тарихи" әсәриндә даһа әтрафлы мә"лумат вар.

Етник термин кими "дин" сөзү илк дәфә Плини Секунданн "Тәбии тарих" әсәриндә /ерамызын 50-чи илләри/ ишләдилмишдир.

Аллари чәкилән муәллифләрин мә"луматларына кәрә утиләр-удинләр Гаҗгаз Албаниҗасынын гәбиләләр иттифагына дахил идиләр вә онлар бу иттифагда көркәмли рол өҗнәмишлар.

Удин дилинин тәдриси үчүн һәфтәдә 2 саат нәзәрдә тутулур. Бу дилин тәдрисиндә башлыча мөгсәд шакирдләрә удин дилиндә данышмаг, охумаг вә җазмагы өҗрәтмәкдән, онлара мувафиг бачарыг вә вәрдишләри ашыламагдан ибарәтдир. Илк кундән шакирдләрдә саглам идеҗа, әхлагы-естетик тәсәввурләр җаратмаг, дәрсә, китаба, өз догма дилинә марагы артырмаг лазымдыр. Шакирдләр тәдрис

просесиндә халыгын тарихи, мәдәни һәм бу кунки һәҗәти илә дә әтрафла таным олмагандырлар.

I синифдә ушун дилинде шитаи даншыг дәрәҗәри апарылачыг вә бу, ана дилинде сарас төлими үчүн һазырлыг дөвру олачагдыр. Шакирләр бу дөврәдә нитги динтәҗиб баһа дүҗмәҗи, сөсләри дүзкүн теләһүз етмәҗи бачармалыдылар. Бу дәрәҗәләр мөҗрән тематика /шакирләр, мушаһидәләр/ әсаһнда апарылачагдыр.

Шакирләр биринчи синифдә шитаи даншыг дәрәҗәри һазырлачыг ушун дилинин мәһиҗәти һаггында бир гәләр төлими алмыш, сөсләри дүзкүн теләһүз етмәҗи, чүмлә гурмагы, шакирләрини сөҗләмәҗи вә суалгара җаваб вермәҗи әҗрәнмишләр.

II синифдә онлар даһа әсаһ мәрһәләҗә-әлиҗба төлимини әҗрәнмәҗе баһлаҗырлар.

Ушун дилини әҗрәнмәҗе мәрһәләҗә Ибер-Ғаҗгаз дилләри үчүн һазырлачыг транскрипсиядан истиҗадә едилишидир. Транскрипсия кирил графикасы әсаһнда гурулмуш вә она Ибер-Ғаҗгаз дилләрини һазырлачыг әҗрәнмәҗе үзгүч әһәмәт апарылачылар. Мәс: "Т" /әлит/ ишарәси к, п, т, ч, н, ж, ш вә да сөсләрине һазырлачыг кирил /боғазбарлы/ к, п, ч, у, ж, ш; да, африкәтләрини вә /д, ш/ спирантларыны билдирир.

"Ъ" ишарәси а, ә, в, н, о, у сәитләрине вә қ, х сәитләрине һазырлачыг ә, ә, о, ә, в, х фарингаллашым /гуграл/ сәитләри вә к, х фарингал сәитләрини билдирир.

"Ү" ишарәсини а, о, у сәитләрине һазырлачыг теләһүзчә Азәрбаҗан дилиндеки а, ә, у сәит сөсләрини әвәз едир. Ушун дилинин дикер сөсләри илә теләһүзчә Азәрбаҗан вә рус дилләриндәки муваҗиҗ сөсләре үзгүч кәлир.

САВАД ТӘ"ЛИМИ ВӘ НИТГ ИНКИШАФИ

Савад тә"лими мәшғәләләриндә үч амил әсас кәтүрүлүр:

- 1/ шакирдләрдә дүзкүн, ифадели вә шуурлу охумаг вәрдиғини жаратмаг;
- 2/ айдя, сәлиғәли вә савадлы јазмаг нүмунәсини шакирдләре ашыламаг
- 3/ нитгин инкишафы.

Бу мәсәләләрин бири дикәри илә гаршылыгы алағәдә олдуғундан, онлардан биринин инкишафы үзрә апарылан ишләр о бир инкишафына да әсаслы тә"сир кәстәрир. Беләликлә, шакирдләр мустәғил охумаг, охунмуш материалларны мөзунуну мөнимсәмәк, һәмчинин савадлы јазмаг үчүн вачиб олан билик, бачарыг вә вәрдишләре јијәләнирләр.

Савад тә"лими дөврүнүн вәзифәләри, елитмә, динләмә, анлама, дәркәтмә һабитијјәтини инкишаф етдирмәк; төләффүзә кәрә охшар сөсләри фәргләндирмәк; сөзләри, чүмләләри ифадели охумаг; лүғәт ейтијјәтини зәнкиләшдирмәк; чүмләдә сөзләри јерли-јериндә ишләтмәк; бир-бири илә дүзкүн әлағәләндирмәк; бикири рабитәли ифадә етмәк; һәрфләри дүзкүн јазмаг, сөзләрдә бир-бири илә дүзкүн бирләшдирмәк, төләффүзү илә јазылышы арасында фәрг олмајан сөзләри дүзкүн јазмагдан ибарәтдир.

ОХУ ВӘ НИТГ ИНКИШАФИ

Оху тә"лиминин әсас вәзифәси дүзкүн, ифадели, сүр"әтлә, шуурлу охумаг вәрдишләри ашыламаг, охунмуш мәтәли мөзунуну шуурлу нағил етмәк бачарыг жаратмадир.

Оху тә"лими учадан вә сәссиз апарылыр. Оху үзрә илә дәрә илинин илк күнләриндән-савад тә"лими дөврүндә башланыр вә сонрақи дөвләрдә давам едир.

Оху процесиндә сөзләрин дүзкүн төләффүзү, онларын вә"ишларинин ачылмасы /лүғәт иши/, сөзләрдә јерли-јериндә истифадә ишләнмәси,

чохмэ"налы сөзлэрин, синоним, омоним, антонимлэрин мэ"на чаларларыннн нэзэрэ алынмасы /лексик ишлэр/, нитгин образлылыгы вэ с. үзрэ иш дэ апарылыр.

ГРАММАТИКА, ЖАЗЫ ГАЈДАЛАРЫ ВЭ НИТГ ИНКИШАФЫ

Грамматика вэ жазы гајдаларыннн эн муһум вэзифеси шакирдлэрдэ орфографија вэ дургу ишарэлэри үзрэ практик вэрдилшлэр ашылмаг, догма дилэ мараг вэ мөһөбөт тәрбије етмөк, шифаһи вэ жазылы нитглэрини инкишаф етдирмөкдир.

Шакирдлэрин рабитэли нитгинин формалашмасы дедикдэ, онларын фәал нитг фәалијјәтинин төшкили, лүзкун төләффүзүн мөнимсөнилмәси, лүгәтин зәнкилөшдирилмәси, нитгин грамматик гурулушуна јијәләнмөк вэ өз фикрини рабитэли ифадэ етмөк бачарығы нэзәрдэ тутулур.

Г С И Н И Ф

/һәфтәдэ 2 саат һесабилә, чөми 64 саат/

ДАНЫНЫГ ДӘРСҖӘРИ /һазырлыг дөврү/

Бу дөврдэ дилин фонетик, лексик, грамматик услуби чәһәтлэри илэ практик танышлыг, нитги чүмлөлөрө, чүмлөлэри сөзлөрө, сөзлэри һечалара ајырмаг, һеча дахилиндэ һәр бир сөсин төләффүзүндәки деффектләрә гаршы мүбаризә апармаг, сөзлэри ајдын вэ дөгиг төләффүз етмөји өјрөтмөк, артикулјасија вэ сөс апаратыны мөһкәмләндирмөк нэзәрдэ тутулур. Бунунла јанашы шакирдлэрин лүгәт ейтијәтинин зәнкилөшдирилмәси, онларда чүмлө гурмаг, фикри рабитэли шәкилдэ ифадэ етмөк бачарығы да јарадылыр.

Һазырлыг дөврүндэ шакирдләр өз ад вэ фамилијасыны, ата вэ а. ларанан ад вэ фамилијасыны, онларын иш јери вэ мөһгулијјәтинин билмәли, јашадыгы кәнди, рајону вэ шөһәри танымадылар. Онлар

бөжүклөрө, хусусиле ата-анага, мүллимлөрө һөрмөт етмөҗи өҗрөнмөли, аилалери, јахни гоһумлары һаггында даныһмагы баһармалыдырлар.

Һазырлыг дөврүндө даныһыг дәрслери апагыдакы төһмини мөвзулар үзрө апарыла билер:

I. Көндимиз. 2. Жада. 3. Мешәдә. 4. Дирриклә. 5. Совхоза көмөк. 6. Меҗвә багында. 7. Оҗунлар. 8. Паҗыз. 9. Бизим мөҗөт. 10. Багчада. II. Ев һөҗванлары. 12. Мөктөбимиз. 13. Аиләмиз. 14. Ким һарада ишләҗир? 15. Шөкиллөр үзәриндә иш. 16. Гыш фәсли. 17. Евдә. 18. Магазада. 19. Кичиклөрө гаҗы. 20. Ад күнү. 21. һәким, хөстә шакирдин һанында. 22. Бизим сәрвәтимиз. 23. Нөглиҗат васитәлери. 24. Тикинтидә. 25. Шөһөр. 26. Мөн ушаглар. 27. һөҗванханада. 28. Јаз фәсли. 29. Таһил зөмис. 30. Бизим кеҗимлөр. 31. Вәһши һөҗванлар. 32. Мешә бизим сәрвәтимиздир. 33. Бизим диҗар. 34. Ән чох сөвдиҗим пешә. 35. Китаб бизим достумуздур. 36. Ушаг багчасы.

ШАКИРДӨРИН БАЧАРЫГЛАРЫНА ВЕРИЛӘН ТӨМӨБЛӨР

1. Сөзлери аҗдын вә дөҗиг төләффүз етмөк.
2. Нитгдә мөхтәлиф һарактерли чүмәлөрдән истифәдә етмөк.
3. Чүмәдә сөзлери суаллар вермөк.
4. Көрдүклери шөкиллөрө аид кичик һөчмли һөка-әҗәр гуриаг.
5. Даныһаркөн нитгин чанлы ифәдә васитәләриндән истифәдә етмөк.
6. Динләдиклери кичик һөчмли һагы вә һөкаҗәни нөҗл етмөк.

II С И Н И Ф

/һөфтәдә 2 саат һесаби илә, чөми 70 саат/

САВАД ТӨҗЛИМИ ВӘ НИТГ ИНКИШАФ

Һазырлыг дөврү /6 саат/

Нитг сөслери, оиләрди дүзкүн төләффүзүнүн өҗрадилмәси саит вә

самит сөслөр, онларын фәрги вә сөздә ролу һаггында мә"лумат.

Чумлә илә танышлыг, чумләләрин сөзләрә, сөзләрин һечалара аҗрылмасы. Сөзләрин һечалара аҗрылмасында саит сөсләрин ролу.

Шакирдләрин партада дүзкүн әҗләшмәләри, гәләми тутма, сәтир-ләр үзәриңдә әлин һәрәкәтнини вә һәрфләрин элементләринин дүзкүн аҗрылмасыны әҗрәтмәк. Азы кикиҗенасы илә танышлыг.

ӘЛИФБА ТӘ"ЛИМИ ДӨВРҮ /52 саат/

Удин дилиндә әлифба тә"лими чәтин вә мүрәккәбдир. Сөсләр арасында фәргләр чоҗдур. Белә фәргләрин әҗрадилмәсинә хусуси диггәт җәтирилмәлидир.

Удин дилиндә 53 сәс вар. Онлардан 15-и саит, 38-и исә самит-дир.

Саитләр: А, Аь, Аь, а, аь, аь, О, Оь, Оь, о, оь, оь, Н, Нь, Нь, н, нь, ^УУ, Уь, Уь, у, уь, уь, Е, Еь, е, еь, /Аь-Ә, әв-ә, Уь-У, уь-у, Оь-Ө /өв-ө/, И, и, Иь, иь.

Самитләр: Б, б, В, в, Г, Гь, Гь, г, гь, гь, Д, д, Дз, дз, Дх, дх, Ш, Ш, х, х, З, з, Ж, ж, К, К, Кь, к, к, кь, К, к, Х, Хь, х, хь, Л, л, М, м, Н, н, П, Ш, п, п), Р, р, С, с, Т, Т, т, т), Ф, ф, Х, х, Ц, Ц, ц, ц), Ц, ц, Ч, Чь, Чь, ч, чь, чь, Ч, ч, Ш, Шь, ш, ш .

Удин дилиндә сөсләрин сәҗи она керә чоҗдур ки, бу сөсләрин чохуна сәзвә ишарәләр /"Г", "Ь", "Ъ", " " / артыралыр. Бу ишарәләр сөсләрә биткәрәк онун аһәнкини дәҗишмәклә җәни сәс әмәлә кәҗирә. Сәзвә едмәли шәрти ишарәләр, сәсин тонулу вә ифадә тәрҗини дәҗиш-мәклә дилин фонетик хусусиҗәтнини там вә кениш әкс етдирир.

Әлифба тә"лими дөврундә шакирдләрә оху вәрдиши кәмид әҗрадилмә-лидир. Сәс вә һәрә, саит вә самитләр, аҗиг вә гапалы һечалы сөзләр

оху просесинде дургу ишарэлэринден асылы олараг интонасиянын көзленилмеси, һәрфлэрин эдязнеси иле жазылмасн, гнса чүмлэлэр вэ кичик һечмли мэтнлэрин үзүндөн көчүрүлмеси муһум рол ойнайр.

ЭЛИФБАДАН СОНРАКЫ ДӨВР /12 саат/

Элифба төһмиз дөвүндэ эдде едиммии вэрдиллэри мөһкөмлөндирмэк, кичик һечмли мэтнлэр охумат вэ мэтнлэрдэ четин сөзлэри охума вэрдиллини инкишаф етдирмэк.

Учадан вэ сөссиз охума техникасынн төкмиллөс дирмэк.

Охунун дүзкүндүжү, сүр"эттилижи, ифаделлижини вэ шуурлулугуну төһмин етмэк.

2-3 кичик һечмли ше"ри өзбөрлөтмэк.

Шакирдлэре шифаһи нитгин хусувијјетлэрини /интонасия чаларлыгы, сөсия јүксөклији, нитгин сүр"эти/ өјрөтмэк. Ондара лүкэтин зөнкичилижини, нитгин грамматик дүзкүндүжүнү, диаложи нитгин инкишафы, суал вэрмэк бачарыгыны, охунмуш мэтнин көзмунуну рабитади вэ ардычыл неги етмэк бачарыгыны ачыламаг.

ШАКИРДЛЭРИН БИЛИК ВЭ БАЧАРЫГЛАРЫНА ВЕРИЛЕН

ТЕГЭБЛЭР

Шакирдлэр билмэлэдиллэр:

- сөслө һәрфин фэргини;
- сөитлө санитын фэргини;
- сөзүн вэ һечманн не олдугуну;
- бөјүк һәрфлэрин ишлөнмө јерини;
- сөслэре элаво едилчен шэрти ишарэлэри /"I", "Э", "Б"/.

Шакирдлэр бачармалдылар:

- веримми сөзлэр үзрө мүчмө гурмагы;

- чумлелери сөзләрә, сөзлери һечалара аҗырмагы;
- сөзлери сәтирдән-сәтрә кечирмәҗи;
- бөҗүк һәрфдән җерли-җериндә истифадә етмәҗи;
- сөзлери орфографик чәһәтдән дүзкүн дазмагы;
- чәттиң сөзләр үчүн лугәт тәртиб етмәҗи;
- 4-5 ше"ри эзбәрдән охумагы;
- шекил үзрә һекаҗә тәртиб етмәҗи.

III С И Н И Ф

/һәрғәдә 2 саат һесабын илә, чәми 70 саат/

ОХУ ВӘ НИТГ ИНКИШАФЫ

Тәхмини тематика. Вәтән, мәшәт вә һөҗәт тәрзи, јолдашлыг, достлуг әмәҗә мәһәббәт, сә ишләриндә валидеҗиләрә көмөк, догма диҗар, бизи әһәтә едән тәбиәт, һәҗванлар вә гүшлар әләми, бүтүн дунҗада суһ вә достлуг, милли әдәт-ән"әнәләр, илин фәсикләри вә с.

II сәнифдә оху үзрә газәһини вәрдишләри инкишаф етдирмәк, һәми 40-50 сөзәдәк олан бәдһи әсәрләри ифадәк вә шуурлу охумаг. Өз арзусуна диггәтли вә мөс"улиҗәтли олмаг бачарыгыны формалашдырмаг.

Бә"зи әдәби һәвһәләри - һекаҗә, һағы, ше"р, тәмсия вә с. баша дүшмәк вә оялары фәргләндирмәк. Охунмуш мәтнләрдә тәсвир олунмуш һәдисәләрә өз мунасибәтһини билдәрмәк. Мәтндә ишләнен сөзләрин вә ифадәләрин мә"наһини баша салмаг. һәкирдһин өз оху-техникаһини вә вәрдишләринә теләбкарлыгы артырмаг вә ил әрзһиндә 5-6 ше"ри эзбәр әҗрәтмәк.

ГРАММАТИКА, ЯЗЫ ГАЈДАЛАРЫ ВЭ НИТГ ИНКИШАФИ

II синифде сөслөр вэ һәрфлөр һаггинда материалларын тәкрарн. Тәкрар заманы ғарығаллашмы /аь, нь, оь, ьь, еь, уь/ саитләри вэ ғарығал /кь, хь/ саитләри хусуси фикир вермәли.

И вэ ш јуван сирантларнын артикулясиясындан олан ғәргн /биринчинн чинкилтили, икинчинн кар олмасы/ тәкрар јада салмағ. Сөсләре әлавә едилән шәрти ишарәләри /"Г", "Б", "Ь", "У"/ вэ ситләрин тәләффузуну шакирдләре мәнимсәтмәк.

Саит вэ саит сөсләр. Ғалнн вэ инчә, додагманнн вэ додагманмајан саитләр; сөсләр, сөсләрин һечалара әјрлмәсн, сөсләрин һечалара әјрлмәсннда саитләрин ролу.

Сөсләрин сәтирдән-сәтрә кечирилмәси гәјдәсн.

Сөсләре суалларын гәјүүмәсн, тәк вэ чәм аялнјшларн.

Чүмлә гурмағ, чүмләдә олан сөсләрин бағлынығы. Чүмләнн интонасияја керә невләри. Чүмләнн соунда дургу ишарәләриннн ишләдлмәси.

Јазыннн һүснхәт гәјдәсннда апарылмәсннә нәзәрәт етмәк.

ШАКИРДЛӘРИН БИЛИК ВЭ БАЧАРЫҒЛАРЫНА ВЕРИЛӘН

ӘСАС ТӘЛӘБЛӘР

Шакирдләр билмәлидирләр:

- саитләрин ғәргини /ғалнн, инчә, додагманнн, додагманмајан/;
- саитләрин ғәргини/кар, чинкилтили/;
- сөсләрин сәтирдән-сәтрә кечирилмәси гәјдәсннн;
- Әлифбанн.

Шакирдләр бачармалдырлар:

- мәтннн дүзкүн, учадан вэ бүтөв сөсләрлә охумағы;
- јазы тахтәснндан вэ дәрәликдән мәтнн дүзкүн кечүрмәји;
- бәјүк һәрпләрдән дүзкүн истифаде етмәји;

- сөзлери сөтирдөн-сөтрө дүзкүн кечирмежи;
- чүмленин сонунда дургу ишаресинден истифадө етмежи;
- мүселлимин дигтеси ве көмежи иле 20-25 сөздөн ибарет иле
жазмагы;
- метнде төсвир олунан гөһрөмана мунасибөт билдирмежи;
- 5-6 ше"р өзбөрлөмежи.

IV С И Н И Ф

/Һөфтаде 2 саат һесабы иле, чөми 70 сат/

ОХУ ВЭ НИТГ ИНКИШАФИ

Төһмини тематика. Классик шаир ве жазычыларын кичик һөһми бөди сөзлөринден удин дилине төрчүм олунмуш мараглы парчалар ве кели жаратчылыгында нүмүнөлөр. Вөтан, вөтөнө мөһөбөт, елкөмизде ушагларын һөжаты, иксааларын эмежи, эмеже мунасибети, танынмыш эмек адамлары, суһл ве азалдыг, төбиет, төбиет һадиселери, төбиетин гөрүнөсөн ве с. һаггында нагыл, һөкаже, ше"р ве төһөндлөр.

Охунмуш кичик парчаларда һадиселерин ардн алыгыны тапмаг бачарыгын инкишаф етдирмөк. Сөрдөки образларын һөрөкөтлөрийн гижмөтлөндирмөк. Мөтнин идеяснын мүэжжәләндирмөк ве гөһрөманлара өз мунасибөтин билдирмөк вөрдийнә етдирмөк.

Шакирдлөр 45-50 сөздөн ибарет мөтн дүзкүн, сүр"өтлө, ифадели ве күрөму /сөсли ве сөссиз/ охумагы, охуудуглары мөтнин мөзмүнуну сөзбөст данышмагы ве һөмин мөтн атрафинда диалог апармагы бачар-калыдырлар.

ГРАММАТИКА, ЖАЗЫ ПАДАЛАРЫ ВЭ НИТГ ИНКШАФИ

СӨЗ

Сөзүч төркибнө эвир III синифде кечилимшлөрин төкраны. Саде,

- сайт və samitlərə;
- gəlym və inçə saitləri;
- aчыг və gəpəly saitləri;
- dədağlanən və dədağlanmağən saitləri;
- kəp və çinkiltili samitləri;
- nitg hissələrinin adlarını, suallarını, grammatik əlamətlərini;
- nağyl, hekəyə, şe"r, təmsil, tapmaçalar və atalar sözlərinin fərgini.

Şaқирдләр бачармалыдырлар:

- мətни учадан və сəссиз, дүзкүн, сүр"əтлə, шуурлу və ифадəли охумағы;
- оу нмуш əсəрдə тəсви, олунмуш сурəтлərə өз мүнəсибətини билдирмəји;
- охунмуш мətнин мəзмунуну мұфəссəl və гыса нағыл əтмəји;
- 45-50 сөздөн ибарət мətни мұəллимин диктəсине əсəсən јазмағы;
- тəртиб олунмуш план əсəсундə /80-90 сөздөн ибарət/ ибкəлə јазмағы;
- екскурсија və митəлидə əсəсундə гыса hekəјəхəр гуруб даңышмағы;
- ејрəнилимш сөzləri və чүмлөлəri удин дилиндən Азəрбајчан дилинə тəрчүмə əтмəји;
- 7-8 ше"ри əзбəрлэмəји.